

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสาน ชุมชนบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยในลักษณะของการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสานของสมาชิก ผู้นำชุมชนบางใหญ่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา และผู้วิจัย โดยการมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาบริบทของชุมชน การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ภายนอกโดยเทคนิค SWOT การวิเคราะห์สถานการณ์ ความต้องการของชุมชน การจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาดูงาน การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรผสมผสาน การร่วมปฏิบัติการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาบริบทของชุมชน ความต้องการ รูปแบบและปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสาน

การวิจัยครั้งนี้ลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือด้วยจากสมาชิก และผู้นำชุมชนบางใหญ่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ตลอดจนส่วนราชการท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลบางใหญ่ เทศบาลบางใหญ่ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่สนับสนุนทุนการวิจัย วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนยานพาหนะในการทำกิจกรรมตามขั้นตอนของการวิจัยจนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน

บทคัดย่อ

การวิจัยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสาน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน ความต้องการ รูปแบบ และปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสาน ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เก็บข้อมูลจากสมาชิกและผู้นำชุมชนบางใหญ่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม การจัดเวทีระดมความคิด การวิเคราะห์ SWOT การศึกษาฐาน การปฏิบัติการในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. บริบทของชุมชน ชุมชนบางใหญ่ เป็นชุมชนที่มีประวัตินานนับร้อยปี มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย ตามแบบสังคมไทยโดยทั่ว ๆ ไป มีพื้นที่ประมาณ 5856 ไร่ อาชีพส่วนใหญ่ด้านเกษตร การปลูกข้าว พืชสวน และทำสวนไม้ดอกไม้ประดับ และปลูกผัก ปัจจุบันความเป็นสังคมชนบทน้อยลงมีการขยายตัวของเมืองทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนไป ลักษณะของอาชีพคนในชุมชนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ลักษณะของการคมนาคมสะดวกมีรถประจำทางผ่านไปมาเชื่อมกับถนนใหญ่ การปกครองชุมชนบางใหญ่จะมีพื้นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางใหญ่ และเทศบาลบางใหญ่ โดยมีประชากรทั้งสิ้น 9,294 คน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีภูมิปัญญาที่เด่นได้แก่การทำหัวโขนและซอรวมทั้งของที่ระลึก

2. ความต้องการของชุมชน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เป็นความต้องการของชุมชนในการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เพื่อให้เป็นตัวอย่างในการจัดทำสวนเกษตรผสมผสานในการปลูกพืช ผัก ผลไม้ การเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะก่อให้เกิดแหล่งรายได้ของชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสาน จะมีลักษณะของฐานการเรียนรู้ 8 ฐาน การเรียนรู้ซึ่งแต่ละฐานจะให้ความรู้และตัวอย่างองค์ความรู้ประจำฐานซึ่งประกอบด้วย

ฐานพืชสวน พืชสวนครัว การเลี้ยงปลา เพาะชำ ปุ๋ยชีวภาพ สุนนไพร ทูเรียน และการแปรรูปอาหาร

4. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสาน สภาพพื้นดินเป็นที่ลุ่มน้ำขัง ฝนตกมาก การระบายน้ำไม่ทัน วัชพืชเติบโตเร็ว ที่ตั้งศูนย์เป็นที่เอกชน สมาชิกในชุมชนมีเวลาร่วมกิจกรรมน้อย น้ำในบ่อตื้นเงิน ขาดความรู้และเทคนิคในการพัฒนาฐานการเรียนรู้ การแก้ไขต้องปรับพื้นที่ใช้มีการระบายน้ำสู่ภายนอกได้สะดวก จัดทำแผนพัฒนาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน สร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ จัดประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมถึงผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เกษตรผสมผสาน